

arnir eru pulsægri (heiminum). Verður pulsægri tón yvirskorin, og ekki verður bundið fyrri aftur, so er deyðin tær visur. Og verður hin peningaliga pulsægri yvirskorin í einum landi, so ertann tjóðin dæmd til deyða.

Hvussu er verðið í Føroyum?

Í 34 ár hava lögtingmenn roynt at binda fyrri ta stóru pulsægri, sum eitur brunatrygging. Hon blóðir enn 200 og næstan 300 túsund kr. um árið út av Føroyum.

Javnaðarmenn hava kravt, at Løgtingið skal yvirtaka alla føroyska brunatrygging. Kapitalistarnir siga nei — og teirra umboðsmenn hava fleirtal á Føroya lögtingi.

Tað sama kann sigast um bankar og annað. Føroya Banki byrjaði við 300 túsund krónum. Nú er hann 900 tús. fyrri ultan alt tað stóra útbýtið til partaeigarar — tantieme og gud viti alt, ið har verður útbýti. Soleiðis fara teir pengarnir, sum okkara fiskimenn vada lívið eftir. Ella Sjóvinnubankin!!!! Ein kann fella tár við ta hugsa um, hvussu hitt privatkapitalistiska systemið hevur hæggreitt land og fólk okkara.

Eg fekk nakað herfyri ein bóking, sum nevnt: »Hvad er Penge«. Eg loyvi mær at biðja heiðraða blaðstjóran endurprenta nakað úr hesum bókingi. Hann byrjar soleiðis:

»De fleste Mennesker tænker meget paa Penge. Nogle tænker aldrig paa andet. Og dog er der ikke een blandt Tusinder, der har tænkt paa, hvad Penge egentlig er. Hvad det er, der giver dem deres Værdi; hvorfor de undertiden er mere værd, undertiden mindre; hvorfor vi snart har dem, men som oftest ikke har dem, og hvorfor de færreste af os har nok af dem.

Mange lærde Mennesker har forsøgt at give en dækkende Forklaring paa dette mærkeligt uforklarlige Fænomen. En af dem, der kommer Sagen nærmest, forekommer os at være den engelske Professor Walker, naar han siger »at Penge kan være en hvilken som helst Ting, ligegyldigt hvad den er lavet af, som ingen Handlende vil nægte at tage imod for sin Vare.«

Bedst forstaar man dog Pengenes Natur, naar man sammenligner dem med Billetter. Den eneste Forskel mellem en Pengeseddel og en Billet er den, at en Billet kun giver Adgang til een bestemt Ting, hvorimod Pengesedden giver Adgang til alle de Ting, der har den Værdi, Pengesedden angiver. Medens Billetten f. Eks. kun giver Adgang til en Plads i et Biografteater, giver Pengesedden Adgang til det store Billedteater, der hedder Verden, og alt, hvad den rummer af Værdier. Hverken Penge eller Billetter har nogen som helst Værdi i sig selv, de repræsenterer kun en Værdi. (En Undtagelse danner naturligvis Monter, der er lavet af et Metal, som i sig selv har Salgs-

værdi. Men Monterne udgør, som vi skal se, kun en forsvindende Del af den samlede Pengemængde.) I det store og hele kan man sige, at det intet koster at fremstille Penge. Papir er som bekendt billigt, og der er nok af det. Værdi faar Papiret kun derigennem, at det giver Adgang til Jernbaner, Dampskibe, Biografteatre og alle de andre tusinde Ting, som den moderne Teknik har skænket os. Uden disse Ting er Pengesedlen værdiløs. En Millionær, der strander paa en øde Ø med Lommerne struttende af Pengesedler, er alligevel en fattig Mand, fordi der der ikke findes Varer eller Værdier, som han kan faa i Bytte for sit Papir. Hvis vi paa den anden Side forestiller os en Verden, der er rig paa alle de Værdier og Varer, som Menneskene har brug for, og som kun mangler een eneste Ting, nemlig de Billetter, der skal give Adgang til Rigdommene, vil vi ikke have særligt ondt af denne Verdens Indbyggere. De har jo det vigtigste, Rigdommene, og skal sikkert hurtigt vide at fremstille sig Billetterne, der kan laves af ligegyldigt hvilket Materiale. Man vilde anse denne Verdens Indbyggere for helt forrykte, hvis de ikke hurtigt fik fremstillet det nødvendige Antal Billetter.

I en saadan forrykt Verden lever vi i Øjeblikket. Vi er overvældende rige paa alt, hvad der skaber Værdier: Raastoffer, Maskiner til at bearbejde dem og Mennesker til at forbruge Maskinens Produkter. Det eneste, vi allesammen mangler, er de Billetter, der skal give os Adgang til Rigdommene. Og dog kan Pengesedlerne fremstilles af hvad som helst.

Tann fyrsti handil í verðini, sum nakar veit um, var hin sokallaði tuskhandil ella býti-handil. Hann virkaði ógviliga tungt. Tað var tí eitt stórt framstíg, tá fólk funnu uppá, at gera pengar; men líkaskjótt sum góðir og klókir menn funnu tað út, at tað var leittari at handla við pengum enn at býta voru fyrri vøru, so var hin krámandi røv-djóraklógvin til reiðar at sópa allar pengarnar inn undir seg. »Hesar pengarnar eigi eg — slepp tær burtur — tá hevur einki her at gera. Tað eri egog minir líkar, sum ráða her.« Soleiðis gjordist pengarnir til skaða í staðin fyrri at tann upp-runaliga ætlanin var, at teir skuldu verða til gagns, til væl-signísi, so gjordist teir brátt til tað størsta forbannísi, sum upp er funnið — næst aftaná krútið, sum eisini kundi verið til gagns og væl-signísi. Men hvat verður tað nýtt til? Teir heidnu kine-sarnir funnu uppá at nýta krút til rakettir og annað. Harav kemur navniið á teim smáu »kinesarunum« t. d. v. kinesiske pistólar. Men tey »kristnu«? Ja, hvussu nýta tey krútið í dag? Pávans útsendingar í Spania? Ella hvussu nýta tey pengamaktina? — Fyri at vinna pengar — meira og meira og aftur meira pengar, so byggja kapitalistarnir

AKTIESELSKABET FØROYA BANKI

Hovedkontor:
THORSHAVN

Stiftet 1906.

Afdeling:
TRANGISVAAG

AKTIEKAPITAL OG RESERVER KR. 900.000.

Bankforretninger af enhver Art udføres.

Kontortid 11—3. Lørdag 11—2.

tað einu vápnasmiðjuna fyrri og aðra eftir og stovna tann eina privatkapitalistiska bankan fyrri og annan eftir — og trustar, kartellir o. s. fr. verður stovna víða hvar. Hin privatkapitalistiska blekkspruttan — hýggjuslokkurin — hevur sínar djevlaarmar spentar út um alla verðina. Eisini her í Føroyum merkja vit deyðakroystið. Eisini her í Føroyum ræður hitt privatkapitalistiska systemið og tí ber móti deyðanum hjá Føroyingum nú.

Hvar er bjargingin?

Ganga vit javnaðarløðina og lata lögtingið yvirtaka bankarnar, brunatrygging og alt, sum hevur við pengar at gera — og reka vit trustarnar út av landinum soleiðis at lögtingið saman við Føroya Fiskaexport tekur út- og innflytan av øllum stórvörum — sleppa okkum undan teim útlendsku millumhandlarunum, og síðan stovna keypsluf og solufelag runt í hvørjari bygd í Føroyum, so er nógv vunniið. Kann so Fiskimannafelagið saman við Løgtinginum koma so vítt, at felagið og tingið eiga øll fiskifor og fiskamjøl-fabrikkir — sildalju — og allar aðrar fabrikkir, so eru vit á góðari leið.

Seinri má so Løgtingið saman við Føroya Arbeidsmannafelag fara at hugsa um aðrar fabrikkir, sum kunna skaffa arbeid — sum t. d. klædnafabrikkir og annað hæði skógvar, stýklar og alt ið nýtist í landi okkara.

Takið tykist tungt; men halda vit saman hond í hond og fáa javnaðarmenn fleirtal á Løgtingið við næsta val, so er ikki gott at vita, um ikki Føroyaland og fólk kann koma til lívs aftur einaferð enn. Men verða afturhaldsmenn at ráða, so er deyðin visur.

J. H. Danbjørg.

Spania.

Stjórnarmenninir eru harnir á ikkiuppflæggingina sum ger tað, at teir eingi vápn kunna fáa frá tí góðrúna demokrat-inum, meðan uppreisnarmenninir fáa vápn av øllum slagi og so nógv sum teir vilja frá Mussolini og Hitler, ið ráða øllum við revolvaranum fyrri nösina. Hetta gjordi, at Norðurspania tapti og at Teruel fall.

Takið vøru við Tjaldrinum.

„Dagblaðið“ sum verjari arbeidsmannsins.

»Aftur at yla« segði Hanus um tarvin. »Dagblaðið« fær seg ikki at tuga um Havnararbeitsmannafelags víðurskifti.

Nú er tað m. a. eitt, teir royndir at heingja seg í, og tað er, at vit hava skrivað so sum um vit umboðu allar limir Havnararbeitsmannafelags. Nei, vinnuflokkurin vil sanniliga eiga sín part av limunum har, og tað skal vera hesar menn teir víldu varskógva, so javnaðarmenn ikki koyrdu felagið í sor. Teir hava heitt á arbeidararnar og biðja teir »útiþýsa javnaðararðslunar skaðiliga hugsjónum«, og teir hava tað álit á arbeidarunum, at teir eru menn fyrri hesum.

Hann rópar, sum raklur verður, nevnið »Dagblaðið« grein sína. Og tað, ið rakt teir hevur, er, at teir hava frætt, at eitt arbeidsmannafelag í Føroyum hevur kent á sær, at »hert er bróðurleyst bæk« og tí hevur viljað stímbrað seg við at leita sær kunnleika um organisasjon av arbeidarafeløgum aðrastaðni, og eina møguliga samgongu við danskar arbeidarar fyrri at stímbra seg sjálvan sum felag og kanska eisini figgjartiliga.

Tí rópar »Dagblaðið«.

Maður skal koma til Føroya í summar at kanna, hvussu føroysk arbeidarafeløg eru skipað, og um neyðugt leggja teim ráð, har sum tað kreyst.

Tað er okkum kunnugt, at arbeidarar — ikki bara í Danmark — sjálvkravdir hava boðið sær til at veitt Føroyingum peningaligan stuðul undir stríði móti arbeidsgevarum ultan við einum orði at ont um atferðgaldan. At tað ikki gjordist neyðugt at taka hesi hjálp, er ein sak fyrri seg; men vit eru fullvisir í, at teir menn, hvørs málgað »Dagblaðið« er, vilja við hond og fót seta seg ímóti eini samgongu, ið kundi havt til fylgju, at Havnararbeitsmannafelag kom so væl fyrri, at tað í slíkum fori kundi fingið lyfti um tilfika hjálp.

Talað hevur verið um arbeidsloysishjálp, og ikki hevur »Dagblaðið« tikið móti henni við silkihandskum; men neyvan er hetta hovuðsorsøkin til ósanina. Teir roknað óivað við, at koma Føroyingar sær uppí slíka samgongu við danskar arbeidarar, at talan kann vera um arbeidsloysishjálp, tá liggur nær fyrri eisini at fáa ta hjálp, sum allir organiseraðir arbeidarar í øðrum londum kunnu rokna við verður

veitt — ultan forðan av landamarki — streikuhjálpin!

»Dagblaðið« veit fullvælt, at tann dag, arbeidarin kann seta fram lonkrav við teirri kraft, ið liggur í at hava aftanfyrri seg allar heimins organiseraðu arbeidarar, tá verður sigurin lættvinnul!

Menn ósanin móti hesum manni, ið koma skal frá »De samvirkende Fagforbund«, hvat endamálið hevur hon, tá tað ikki er Havnararbeitsmannafelag, ið hevur havt boð eftir honum? Já, ætlanin er sjálvandi at fáa limirnar østar upp móti honum nú, fyrri at teir, tá maðurin er komin til Føroya, skulu vísa hann frá sær, um hann skuldi boðið sær til at hildið fyrilestur fyrri felagnum.

Um arbeidsmannafelagið, tá tað stendur tí í boði, slær frá sær bróðrahond, ið rætt tí verður frá arbeidarum aðrastaðni, er hetta hæði stór skomm fyrri felagið og skaði. Men »Dagblaðið« mennirnir kunnu tá standa og flenna sínámillum.

Henda seinna grein »Dagblaðsins« inniheldur einki til verju fyrri teir grovu pástandir, ið vóru framsettir í hini fyrri; men harfyri kann hon sjálvandi ikki sigast at vera hampuliga skrivað — tvørturímóti, hon rýkur av innikleimur sinni — teir líkafram kroysta gitanir og illgitanir úr sær. Vit skulu nema við nakað lítið av henni.

Teir siga seg at umboða fult so nógvir arbeidarar sum vit, og vit skulu lata teir trágva tí, um teir finna nakran ugga á tí, tað loysir seg ikki at stríðast um tað. Men so siga teir, at teir umboða allar státtir, »tað eiti seg arbeidarar ella arbeidsgevarar«. Hetta ber móti tí, vit sögdu í grein okkara »Dagblaðið« at maður arbeidsgevaranna, keypmanna og reiðaranna. At teir hartil vilja geva tí útsjónd av at umboða arbeidarin eisini, tað er sjálvandi, tí fjóldini megu teir hava fatur á, um teir skulu fáa fram síni mál. Og so mikið er vist, at har stórmenn skulu umboða bæði seg og sínar líkar og arbeidarafjöldina, har kemur arbeidarin ikki at vinna stórar sømdir, særliga, tá hansara interessur ganga móti stórmannsins, hvat tær aloftast gera. Nei, »Dagblaðið« halt teg til teir stóru, av hvørjum tú ert spottin, og kom ikki sum »úlvur í roði« til arbeidarar! Ilt er tveimum harrum at tæna!

Blaðið sigur »... vit tveita ikki hámarorð eftir rottum monnum, hvat yrki teir nú havna«. Men at kalla ein part av limunum í Havnararbeitsmannafelag fyrri letingar, javnaðaróvilur, »slíkar ið ikki rora hond frá síðu, ultan at neyðin drivur teir«, og sum vilja hava arbeidsloysishjálp fyrri at sleppa frá at arbeida, og hópin av øðrum ljótum orðum — tað hevur einki uppá seg halda teir. Og afturat slíkum eykanovnum verða somu mennirnir lagdir undir ljóta loyndargærdir, sum teir ikki eiga part ella lut í. — Hetta skal væl alt tæna eini hægri og betri